

НАЦРТ ЗАКОНА О УПОТРЕБИ ЗНАКОВНОГ ЈЕЗИКА

Глава I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређује се остваривање права глувих особа на употребу знаковног језика у поступцима пред органима јавне власти, у колективним облицима рада органа јавне власти, у области радних односа, васпитања и образовања, здравствене заштите, социјалне заштите, информисања и телекомуникација, стицање статуса тумача за знаковни језик, мере за унапређивање употребе знаковног језика, као и прекршаји за повреду обавеза прописаних овим законом.

Начела закона

Члан 2.

Овај закон заснива се на начелима:

1. Признавања српског знаковног језика и знаковних језика националних мањина, као матерњег језика глувих особа;
2. Забране дискриминације глувих особа, посебно у погледу права на коришћење знаковног језика;
3. Пуног учешћа глувих особа у свим областима друштвеног живота, на основу равноправности са осталим члановима друштва;
4. Укључености глувих особа у доношење одлука које се тичу стандардизације и примене знаковног језика.

Дефиниције

Члан 3.

У овом закону:

1. Израз «глува особа» означава особу са обостраним трајним губитком слуха изнад 90дБ на говорним фреквенцијама која је услед информацијско-комуникацијских и других препрека ограничена у пуном и равноправном учешћу у друштву;

2. Израз «знаковни језик» је облик невербалне комуникације у којем се речи-појмови приказују знацима или гестовима руку који носе значење појединих мисли, речи или читаве реченице, у зависности од контекста или сложеног низа идеја;

3. Изрази "дискриминација" и "дискриминаторско поступање" означавају свако прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства) у односу на лица или групе, као и на чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а које се заснива на губитку слуха или разлозима у вези са њим;

4. Израз „тумач за знаковни језик“ означава особу која је оспособљена за превођење оралног говора на знаковни језик и обратно и која је стекла диплому тумача за знаковни језик овлашћене организације, у складу са одредбама овог закона.

5. Израз „овлашћени тумач за знаковни језик“ означава тумача за знаковни језик који је код надлежног државног органа регистрован за превођење оралног говора на знаковни језик и обратно у поступцима који се воде пред органима јавне власти.

6. Израз "орган јавне власти" означава државни орган, орган територијалне аутономије, орган локалне самоуправе, организацију којој је поверено вршење јавних овлашћења, као и правно лице које оснива или финансира у целини, односно у претежном делу, држава, територијална аутономија или јединица локалне самоуправе;

Општа обавеза органа јавне власти

Члан 4.

(1) Органи јавне власти дужни су да поштују право глувих особа на употребу знаковног језика.

(2) Онемогућавање коришћења знаковног језика глувим особама у поступцима пред органима јавне власти представља нарочито тешку повреду достојанства њихове личности, као и дискриминацију на основу инвалидности.

Забрана злоупотребе права

Члан 5.

Забрањено је вршење права утврђених овим законом противно циљу у коме су призната или са намером да се повреде или ограниче права других.

Глава II

ПРАВО НА УПОТРЕБУ ЗНАКОВНОГ ЈЕЗИКА У ПОСЕБНИМ СЛУЧАЈЕВИМА

Употреба знаковног језика у поступцима пред органима јавне власти

Члан 6.

(1) Право на употребу знаковног језика има глува особа о чијем праву, обавези, односно интересу заснованом на закону се одлучује у поступку пред судом или другим органом јавне власти.

(2) Право из става 1. овог члана има и глува особа која се у поступку појављује у својству законског заступника и другог пуномоћника, као и умешач, сведок и вештак.

(3) Лицима из ставова 1. и 2. овог члана преводи се целокупан ток поступка, односно све предузете радње чије је разумевање и сазнавање неопходно у циљу обезбеђивања поштеног и фер суђења.

Употреба знаковног језика у колективним облицима рада органа јавне власти

Члан 7.

(1) Глува особа која учествује на седницама и састанцима органа јавне власти има право на употребу знаковног језика.

(2) Учесницима седнице, односно састанка, тумач за знаковни језик преводи излагање глуве особе, а глувој особи целокупан ток седнице, односно састанка.

Употреба знаковног језика у области радних односа

Члан 8.

(1) Глува особа има право да користи услуге тумача за знаковни језик приликом запошљавања (пријава на конкурс, разговор са послодавцем, закључење уговора о раду и сл.), током професионалне рехабилитације, преквалификације и доквалификације, као и приликом остваривања права из радног доноса.

(2) Права из става 1. овог члана уживају глуве особе које су у радном односу, које обављају привремене и повремене послове или послове по уговору о делу или другом уговору, на допунском раду, припадници војске, које траже посао, студенти и ученици на пракси, на стручном оспособљавању и усавршавању код послодавца без заснивања радног односа, волонтери и све друге глуве особе које по било ком основу учествују у раду код послодавца.

(3) Поступак и услови за пружање услуге тумача за знаковни језик глувој особи из става 1. овог члана, ближе се уређују прописима којима се уређује област професионалне рехабилитације и запошљавања особа са инвалидитетом.

Право детета на учење и употребу знаковног језика

Члан 9.

(1) Глуво дете има право да учи и користи знаковни језик.

(2) Родитељ, односно стараоц глувог детета, као и сва друга лица, не могу да му забране учење и коришћење знаковног језика.

Члан 10.

(1) Предшколске установе и основне школе обезбеђују деци, односно ученицима који су глуви учење знаковног језика.

(2) Глуво дете учи знаковни језик у оквиру обавезног припремног предшколског програма, као и у току прва четири разреда основног образовања и васпитања.

(3) Наставни програм за учење знаковног језика у прва четири разреда основног образовања и васпитања, доноси министарство надлежно за послове образовања.

(4) Предшколски програм у оквиру предшколског образовања доноси установа из става 1. овог члана.

(5) Учење глуве деце знаковном језику врши васпитач, односно наставник који је стекао диплому тумача за знаковни језик.

Образовање и васпитање на знаковном језику

Члан 11.

(1) Васпитно-образовно рад у предшколским установама, односно образовно-васпитни рад у основним и средњим школама, као и високошколским установама за ученике, односно студенте који су глуви изводи се на знаковном језику.

(2) Образовно-васпитна установа из става 1. овог члана, организује додатну, односно допунску наставу за ученике, односно студенте који су глуви у складу са њиховим потребама.

(3) Родитељ, односно стараоц глувог детета може да одлучи да дете у основној школи не похађа наставу на знаковном језику.

(4) Сви облици провере знања у образовно-васпитном раду из става 1. овог члана, као и облици провере знања потребни за упис у образовно-васпитну установу, морају бити прилагођени потребама глуве особе.

(5) Поступак за остваривање права из овог члана уређује министарство надлежно за послове образовања.

Употреба знаковног језика у области здравствене заштите

Члан 12.

(1) Глува особа има право на употребу знаковног језика у поступку остваривања права из здравственог осигурања.

(2) Здравствена установа обезбеђује тумача за знаковни језик глувој особи-кориснику здравствених услуга, осим ако је у конкретном случају неопходно пружити здравствену услугу глувој особи без одлагања.

(3) Поступак остваривања права из става 1. овог члана, уређује министарство надлежно за послове здравствене заштите.

Употреба знаковног језика у области социјалне заштите

Члан 13.

(1) Глува особа има право на употребу знаковног језика у поступку остваривања права из социјалне заштите.

(2) Установа социјалне заштите обезбеђује тумача за знаковни језик глувој особи кориснику услуга социјалне заштите.

(3) Поступак остваривања права из става 1. овог члана, уређује министарство надлежно за послове социјалне заштите.

Ослобађање од обавезе плаћања трошкова тумачења

Члан 14.

Глува особа не сноси трошкове тумачења у остваривању права на употребу знаковног језика из чланова 6. до 13. овог закона.

Обавезе оснивача телевизијских програма

Члан 15.

(1) Оснивачи телевизијских програма дужни су да омогуће глумим особама праћење програма путем тумача за знаковни језик.

(2) Установа јавног радиодифузног сервиса обезбеђује глумим особама праћење телевизијског програма путем тумача за знаковни језик у трајању од најмање шездесет минута дневно.

(3) Друге телевизијске станице обезбеђују глумим особама праћење једне информативне емисије дневно путем тумача за знаковни језик.

Обавеза пружаоца телекомуникационих услуга

Члан 16.

(1) Пружалац телекомуникационих услуга дужан је да глувој особи учини доступним телефонске услуге уз употребу видео телефона и тумача за знаковни језик.

(2) Телефонске услуге из става 1. се наплаћују.

Глава III

ТУМАЧИ ЗА ЗНАКОВНИ ЈЕЗИК

Овлашћени тумач за знаковни језик

Члан 17.

(1) Услуге тумачења за знаковни језик у поступцима пред органима јавне власти из члана 6. овог закона, може обављати само овлашћени тумач за знаковни језик.

(2) Статус овлашћеног тумача за знаковни језик стиче се под условима и у поступку који прописује министарство правде, сходном применом правила којима се уређује рад судских тумача.

Тумач за знаковни језик

Члан 18.

(1) Услуге тумачења за знаковни језик у остваривању права из чл. 7, 8, 10. до 13, 15. и 16. овог Закона, може обављати лице које је стекло статус тумача за знаковни језик на основу дипломе издате од стране савеза организација глувих и наглувих која је организована на нивоу Републике Србије.

(2) Савез организација глувих и наглувих из ст. 1. овог члана, води јавни регистар лица која су стекла статус тумача за знаковни језик.

(3) План и програм обуке, као и оцену кандидата за стицање статуса тумача за знаковни језик, доноси министарство надлежно за права особа са инвалидитетом, након прибављеног мишљења министарства надлежног за послове образовања и васпитања.

Глава IV

МЕРЕ ЗА ПОДСТИЦАЊЕ ПРИМЕНЕ И СТАНДАРДИЗАЦИЈЕ ЗНАКОВНОГ ЈЕЗИКА

Мере за промовисање и стандардизацију знаковног језика

Члан 19.

(1) Држава је дужна да усвоји одговарајуће прописе и предузме мере у циљу промовисања и стандардизације знаковног језика.

(2) Држава је дужна да створи услове за учешће у промовисању, стандардизацији и истраживању знаковног језика од стране научно - истраживачких, просветних и културних установа, организација глувих и наглувих особа, као и удружења тумача за знаковни језик и других струковних организација.

Мере за развијање мреже тумача за знаковни језик

Члан 20.

Држава је дужна да предузме мере у циљу развоја мреже тумача за знаковни језик на целој територији Републике Србије, у складу са стварним потребама глувих особа.

Мере за промовисање и заштиту културног идентитета глувих особа

Члан 21.

Држава је дужна да предузме мере у циљу промовисања и заштите културног идентитета глувих особа путем коришћења знаковног језика у области образовања, уметности, информисања, спорта и другим областима друштвеног живота.

ГЛАВА V

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22.

(1) Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај суд или други орган јавне власти који глувој особи не омогући употребу знаковног језика у поступку у којем се пред тим судом или другим органом јавне власти одлучује о њеним правима, обавезама односно интересу заснованом на закону.

(2) Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у суду или другом органу јавне власти.

Члан 23.

(1) Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај орган јавне власти који глувој особи која учествује у седницама и састанцима органа јавне власти не омогући употребу знаковног језика на тим седницама и састанцима.

(2) Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у органу јавне власти.

Члан 24.

(1)Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај предшколска установа, основна, односно средња школа и високошколска установа која глувој особи не омогући праћење васпитно-образовног рада на знаковном језику.

(2)Новчаном казном од 5000 до 50000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у предшколској установи, основној, средњој школи и високошколској установи.

Члан 25.

(1)Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај здравствена установа која глувој особи-кориснику здравствених услуга не обезбеди услуге тумача за знаковни језик.

(2)Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у здравственој установи.

Члан 26.

(1)Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај установа социјалне заштите која глувој особи кориснику услуга социјалне заштите не обезбеди услуге тумача за знаковни језик.

(2)Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у установи социјалне заштите.

ГЛАВА VI ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 27.

Подзаконски акти доносе се у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 28.

Овај Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у «Службеном гласнику Републике Србије».

(1)Одредбе чланова 8, 12, 13, 15 и 16. примењују се од 1. јуна 2014. године.

(2)Одредбе чланова 10. и 11. примењују се од школске 2014/2015 године.